

Spis treści

Wstęp	9
Szkoła i kształcenie ogólne jako wyzwanie współczesności	15
Bieda i ubóstwo – wstydlive oblicze rozwoju cywilizacji	15
Wybrane koncepcje marginalności i wykluczenia społecznego	20
Edukacyjne konsekwencje biedy i ubóstwa	36
Edukacyjne konsekwencje diagnozy, selekcji i izolacji	42
Bieda dzieci i ich środowisk rodzinnych – sytuacja w Polsce	50
O nierównościach edukacyjnych – zaspokajanie specjalnych potrzeb ...	52
Niepełnosprawność groźbą edukacyjnego niepowodzenia i wykluczenia	58
Edukacja w Polsce – szansa czy zagrożenie? Jak „zreformować reformę” ...	70
Trudności w uczeniu się jako potencjalna przyczyna wykluczenia i marginalizacji	73
Teoretyczne koncepcje trudności w uczeniu się	74
Koncepcja trudności w uczeniu się jako zaburzenie indywidualnego rozwoju człowieka	76
Konteksty trudności w uczeniu się jako efekt marginalizacji i wykluczenia	81
Teoria socjolingwistyczna Basila Bernsteina	82
Teoria reprodukcji kulturowej Pierre’a Bourdieu	85
Trudności w uczeniu się a koncepcja wyuczonej bezradności	86
Trudności w uczeniu się w kontekście teorii naznaczania społecznego ...	92
Edukacja na wsi. Mity a rzeczywistość	99
Możliwe przyczyny i obszary wykluczenia społecznego na terenach wiejskich	100

Mit 1. Edukacja przedszkolna na wsi – wciąż zaniedbany i niedoceniany etap w edukacji	104
Mit 2. Mniejsze szanse kształcenia w toku realizacji obowiązku szkolnego	109
Mit 3. Ograniczony dostęp do kształcenia na poziomie wyższym	114
Mit 4. Uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych na terenach wiejskich – nierozwiązany problem alternatywnej edukacji	119
Ocena jakości kształcenia i efektywności pracy szkół – raporty polskie z badań OECD w latach 2000–2006 Tło dla analizy zaniedbań w obszarze edukacji	125
Uwarunkowania i efekty kształcenia podstawowego na terenach wiejskich – analiza wyników egzaminów zewnętrznych przeprowadzonych w latach 2002–2008	139
Kwalifikacje nauczycieli	147
Dostęp do współczesnych technologii informacyjnych a specyfika kształcenia na terenach wiejskich	151
Zasoby biblioteczne we wspomaganiu kształcenia na terenach wiejskich	154
Zajęcia pozalekcyjne w kształceniu podstawowym na terenach wiejskich	156
Uwarunkowania i efekty kształcenia gimnazjalnego na terenach wiejskich – z wyników badań CKE w latach 2002–2008	161
Kwalifikacje nauczycieli	175
Dostęp i wykorzystanie współczesnych technologii informacyjnych w kształceniu gimnazjalnym	178
Zasoby biblioteczne i ich wykorzystanie w kształceniu gimnazjalnym na terenach wiejskich	179
Zajęcia pozalekcyjne w kształceniu gimnazjalnym na terenach wiejskich	180
Odpad szkolny – przemilczane wykluczenie	181

Uwarunkowania i efekty kształcenia podstawowego i gimnazjalnego uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – z wyników badań CKE w latach 2002–2008	191
Pojęcie specjalnych potrzeb edukacyjnych	191
Efekty kształcenia podstawowego uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (z danych CKE za lata 2002–2008)	196
Kształcenie specjalne w Polsce – szkoły podstawowe	204
Kwalifikacje nauczycieli pracujących z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	208
Dostęp i wykorzystanie współczesnych technologii informacyjnych w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	211
Zasoby biblioteczne i ich wykorzystanie w kształceniu podstawowym uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych	213
Zajęcia pozalekcyjne w kształceniu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych	214
Efekty kształcenia gimnazjalnego uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – z danych CKE za lata 2002–2008	216
Kształcenie specjalne w Polsce – etap gimnazjum	225
Kwalifikacje nauczycieli pracujących z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych na etapie gimnazjum	227
Dostęp i wykorzystanie współczesnych technologii informacyjnych w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych na etapie gimnazjum	230
Zasoby biblioteczne i ich wykorzystanie w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych na etapie gimnazjum	231
Polskie wyzwania edukacyjne XXI wieku. Jaka szkoła, w jakim systemie? ...	233
Edukacyjne szanse oraz zagrożenia w kształceniu dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych na terenach wiejskich – z badań własnych	239
Efekty kształcenia gimnazjalnego na terenach wiejskich a zagadnienie trudności w uczeniu się. Prezentacja wyników badań własnych	242
Ocena poziomu kompetencji uczniów gimnazjów wiejskich w zakresie treści humanistycznych	247
Ocena poziomu kompetencji uczniów gimnazjów wiejskich w zakresie treści matematyczno-przyrodniczych	251

Zróźnicowanie wyników uczniów z gimnazjów wiejskich a płeć badanych	254
Podsumowanie	260
Uczeń z niepełnosprawnością umysłową poza kształceniem specjalnym	
Zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych na terenach wiejskich	263
Relacja: integracja – nauczanie włączające	268
Efekty procesu kształcenia uczniów z niepełnosprawnością umysłową w szkole ogólnodostępnej na terenach wiejskich	
Relacja z badań własnych	275
Podsumowanie	294
Jaka przyszłość? Wnioski, postulaty, prognozy	299
Bibliografia	309
Netografia	323